

**DET SAMFUNNSVITENSKAPELIGE FAKULITET
BACHELOROPPGAVE**

Studieprogram: BFJBAC

Bacheloroppgave i fjernsyns-og multimedieproduksjon, vår 2021

Forfatter: Marlene Tollaksen Nilsen

Kandidatnummer: 5643

Veileder: Sigmund Trageton

Fagansvarlig: Margareth Pollestad

Tittel: Det er lang vei til Paradis

Engelsk tittel: It's a long way to Paradise

Antall sider: 21

Stavanger, 12.05.21

Innhold

1. Introduksjon og problemstilling	s. 3
2. Teori og begrep	
2.1 Sympati	s. 4
2.2 Semiotikk	s. 4
2.3 Lyrikk	s. 4
2.4 Peirce modellen	s. 5
2.5 Rap og musikk	s. 5-6
2.6 Etos, logos og patos	s. 6
3. Metode	s. 7
4. Analyse og drøfting	s. 7
5. Karpe – Lett å være rebell i kjellerleiligheten din	s. 7
5.1.1 Samspill mellom visuelt og auditivt	s.7
5.1.2 Synopsis	s. 7-8
5.1.3 Symbolikk i musikkvideo	s. 8-9
5.1.4 Symbolikk i tekst	s. 9-12
5.1.5 Visuell symbolikk	s. 13-15
5.1.6 Retorisk analyse	s. 16-17
6. Konklusjon	s. 18
7. Litteratur	s.19-21

1. Introduksjon og problemstilling

“You do not see the same thing when you hear; and you do not hear the same thing when you see” (Chion, s. XXI). Chion er en fransk komponist og teoretiker, som med dette utsagnet forklarer kort hva jeg ønsker å utforske i denne teksten. Dette føres også videre til min problemstilling:

Hvordan kan det visuelle forsterke vår forståelse for det auditive tema og budskap i rap musikk?

Jeg bruker musikk som et daglig hjelpemiddel til å lukke verden og la tankene mine åpnes i en ny. Jeg opplever det som en arena for både kreativt utslipp, men også som et viktig virkemiddel i samfunnsdebatten. Jeg bruker musikk til å fokusere, lytte, forstå budskap og og kjenne på andres følelser enn mine egne. Sammen med dette elsker jeg, og finner det interessant i hvordan vi kan sette sammen musikk og film – og gjøre det til en ny opplevelse av musikken. Hva er det de egentlig synger om? Hvordan klarer jeg å forstå budskap så mye bedre, når det blir presentert visuelt?

For meg er film en visuell formidling som skaper et nytt perspektiv og følelse hos seeren. Det skal være en tid og rom hvor man skal kunne fokusere på det som skjer i filmen, og entre en ny verden.

Hvordan blir det da om vi slår sammen det auditive og det visuelle? Jeg vil utforske sjangeren rap. Min erfaring av rap sjangeren er at den har en tekst som blir formidlet med en hyppig rytme, metaforisk og symbolsk tekstbruk – og det ofte da kan være vanskelig å forstå hva sangen handler om, og hva artisten prøver å fortelle. Denne sjangeren kan derfor gi en bedre visuell forståelse for seeren på hva lyrikken formidler.

Ved hjelp av å tilføre visuell formidling klarer vi som publikum å forstå musikkens budskap og tema mye bedre. Men hvorfor er det slik?

2. Teori og begrep

I dette punktet ønsker jeg å se nærmere på og beskrive teori og begrep rundt problemstillingen min.

2.1 Sympati

«*Sympati betyr samfølelse, medfølelse (med) eller velvillig interesse (for en, for noe)*» (Gundersen, 2018). Det er viktig å skille mellom *empati* og *sympati*. Dersom jeg ikke har opplevd det samme som noen andre, kan jeg fremdeles vise at jeg bryr meg. Jeg kan fremdeles ha medfølelse for dem, selv om jeg personlig ikke vet hvordan de føler seg.

2.1 Semiotikk

Semiotikk er læren om tegn og tegnbrukene atferd, også omtalt som semiologi. Læren ble definert av en av dens grunnleggere, Ferdinand de Saussure. Som tverrvitenskapelig analyseverktøy ble semiotikken grunnlagt av den amerikanske filosofen Charles Sanders Peirce (Svendsen, 2019) *I semiotikk søker man forståelsen på hvordan språk blir meningsfullt og hvordan språket kan kommuniseres i samfunnet* (Communicationtheory, 2017).

Grunnen til at analysen skal inneholde bruk av semiotikk, er fordi historien i musikkvideoen jeg skal analysere, fortelles ikke på en enkel og kronologisk måte. Vi forstår budskapet gjennom metaforer og symbolikk. Derfor skal det senere i analysen diskuteres hvilke symbol som blir brukt, og hvordan dette hjelper til seerens forståelse av musikkvideoen.

2.3 Lyrikk

Lyrikk er den ene av de tre hovedsjangerne i litteraturen, ved siden av diktning og dramatikk. Lyriske tekster kjennetegnes med en gjennomført stemning eller tone. Lyrikk er også blitt beskrevet som den mest «subjektive» av de tre sjangerne, slik at lyrikken er den diktarten hvor dikterens følelser og tanker kommer mest direkte til uttrykk (Skei, 2021).

2.4 Peirce modellen

Charles S. Peirce er en teoretiker som står bak modellen «Peirce-modellen». Grunnen til at jeg velger å ha denne modellen med i analysen er fordi hans måte å dele opp bruk av symbolikk passer godt til min problemstilling.

Peirce deler opp semiotikk inn i tre forskjellige kategorier ut ifra hvilke attributter de har. Den første kategorien kalles for symbol. Alt som er noe, men betyr noe annet kan sies å være et symbol. Eksempler på dette kan være trafikklysets farger, visse logoer og andre fenomener som vi må ha lært betydningen av.

En annen type kalles for ikon eller ikoniske bilder. Dette er tegn som ligner det de står for – det vil rett og slett si bilder, altså visuelle tegn, av mer eller mindre fotografisk eller realistisk type. Eksempler på dette kan være bildet av kongen i et fotografi. Det er ikke kongen selv, men et bilde av kongen.

Den siste typen kalles for indeks. Dette er noe spesielt og kan forklares som et tegn som peker på det de står for. Dette kan eksempelvis innebære skispor i snøen, som et indeksialsk tegn på at noen har gått på ski, eller hvordan røyk i luften kan være et indeksialsk tegn på at noe brenner. (Mediastudenten, 2009)

2.4 Rap og musikk

En sjanger som skal utforskes er musikk sjangeren: rap. Rap defineres som: «*En stil i popmusikk der teksten resiteres rytmisk*» (Aahlin, 2021).

Det er viktig å se nærmere på det som er grunnleggende for at visuelt budskap trer frem, nemlig musikken. Derfor er det viktig å betrakte teorien bak musikkbruk i film. Referert nedenfor skriver Bakøy og Moseng om hvordan bruk av filmmusikk er med på å skape følelse og forståelse hos seeren.

Det er dog viktig å nevne at de skriver om filmmusikken som blir brukt i større fiksjons og dokumentarfilmer. Det betyr fremdeles ikke at deres teori ikke kan brukes for å analysere musikkvideoer.

Musikk er stemningsskapende, og brukes ofte for å etablere filmens atmosfære. Filmmusikken kan altså bidra til en forståelse av karakterenes følelser, samtidig som den gir næring til våre egne emosjoner. Det er vekselvirkningen mellom musikken og filmens handling som er med på å etablere og spesifisere det emosjonelle klima vi opplever filmen innenfor. (Bakøy & Moseng, 2008, s. 83-84.)

Med dette forklarer Bakøy & Moseng at musikk i film er med å bidra til å skape følelse hos seeren. Musikken som tas for seg i analysen har bruk av ord som blir formidlet med høyere toneleie og er ord som anses som stygge og hatefulle. På grunnlag av dette bidrar altså denne musikken til at man forstår karakterens følelser. For å analysere hvordan det visuelle skaper det samme inntrykket hos seeren, deler en retorisk analyse dette opp i tre virkemidler.

2.5 Etos, Logos, Patos

Etos

«Etos handler om hvilke troverdige karaktertrekk avsenderen bruker for å få fra fram budskapet, og hvordan dette kommer til uttrykk i filmen. Har avsenderen en større posisjon (i dette tilfellet artist) – og viser avsenderen til sin egen person når hen argumenterer?» (Voie & Andersson, 2017). Dette vil da si at etos handler om metoder avsenderen bruker for å skape troverdighet hos seeren.

Logos

Den tar for seg hvilke argumentasjonsmåter som er brukt for å nå ut med budskapet. Er det bruk av kritikk, forsvar og anklage?» (Voie & Andersson, 2017). Logos er og nå ut med budskapet på en logisk måte. Måten å gjennomføre dette på kan være ved å bruke argumentasjon og skape fornuft hos seeren.

Patos

Patos dreier seg om hvilke følelser avsenderen vekker hos mottakerne, og på hvilken måte de gjør det. Hvordan er ordvalg og setningene bygget opp, og er det kunstferdig språk med elegante setninger, eller vakre språklige bilder (Voie & Andersson, 2017).

3. Metode

Denne teksten vil ta for seg en retorisk analyse som gjennomføringsmetode. Analysen vil ved hjelp av begreper og teori nevnt ovenfor ta for seg hvordan seeren kan forstå budskapet i musikken bedre ved hjelp av visuell formidling. Analysen vil ta for seg de tre hjelpemidlene som blir brukt i retorisk analyse: Etos, Logos og Patos. Det er viktig å påpeke at analysen blir gjort på mine oppfatninger og tolkninger av både musikken, lyrikken, semiotikken og filmen.

4. Analyse og drøfting

I denne teksten vil det gjøres en analyse av musikkvideo, knyttet opp til problemstillingen min. Analysen tar for seg Karpe - «Lett å være rebell i kjellerleiligheten din». Grunnlaget for valg av eksempel er at dette er en musikkvideo som inneholder teorier jeg ønsker å utforske.

5. Karpe– Lett å være rebell i kjellerleiligheten din (2015)

Link til eksempel: https://youtu.be/0f1E7Qnm_Sc

5.1.1 Samspill mellom visuelt og auditivt

Musikkvideo er kortfilm som visualiserer musikk. Musikkvideoer lages for å markedsføre en låt eller et album, men kan også ha kunstneriske mål. Videoene bruker ofte et eksperimenterende filmspråk. Musikkvideoer kan være sosialt bevisste. Denne typen videoer etablerer seg i en kritisk og antiautoritær tradisjon til dominerende ideer og tradisjoner i samfunnet (Ruud, 2021).

Karpes musikkvideo kan plasseres i definisjonen ovenfor fordi den er samfunnsutfordrende, ved at den etablerer samfunnsdebatten; *Nordmenn skal være nordmenn*. Det er bruken av videoen og musikkens filmatiske virkemidler som fascinerer og engasjerer meg.

5.1.2 Synopsis

Karpe er en norsk rapgruppe som består av Magdi Omar Ytreeide Abdelmaguid og Chirag Rashmikant Patel. Karpe startet sin karriere i 2000, og ga i 2006 ut sitt første album. De har i løpet av denne karrieren rukket å opparbeide seg til å bli en av Norges mest populære rapgrupper. (Aahlin, 2019.)

«Lett å være rebell i kjellerleiligheten din» er tittelen på sangen og den har sin betydning med at det er lett å være rebell/frekk i kommentarfelt. I kommentarfelt er det lettere å uttrykke hatefulle holdninger, fordi man ikke snakker direkte til enkeltmennesker.

Musikkvideoen er regissert av Kavar Singh og ble gitt ut i 2015, som en del av albumet «Heisann Montebello» Noen av låtene fra dette albumet, inkludert «Lett å være rebell» - handler om forholdet mellom innvandrere og etnisk norske.

I musikkvideoen møter vi forskjellige innvandrerkarakterer som sammen står i tanken om at; *«vi vil være som dere, vi vil også være nordmenn.»* Musikkvideoen bærer preg av mørk og dystert stemning og etter min erfaring innenfor filmatisk teori brukes dette for å gjenskape den verden karakterene befinner seg i og føler på.

5.1.3 Symbolikk i musikkvideo

Som nevnt i begrep og teori, er semiotikk studiet av tegn. Her søker man forståelsen på hvordan språk blir meningsfullt og hvordan språket kan kommuniseres i samfunnet.

Tidligere nevnt, deler Charles S. Peirce opp måten å analysere semiotikk på i tre deler: Symbol, Ikon og Indeks. Delen som kommer til å være mest fokusert på i denne analysen, vil være symbol.

Denne modellen er nyttig å bruke fordi den tar for seg det visuelle og auditive. Den tilfører hvordan disse elementene forsterker og tydeliggjør mening i forhold til tematikk og budskap i videoen.

Teoretikeren Umberto Eco, sier at for å tolke symboler må vi være omgitt av en kontekst. Man kan ikke bare dra ut symbolet fra semiosisstrømmen, omforme det til noe metaforisk eller overføre det til et annet betydningsområde. Dette ville ha vært å redusere tekstens meningspotensiale. Isteden han at det finnes to former for symbol:

«Symbol er et ord jeg bestandig anbefaler mine studenter å bruke med den største forsiktighet og å understreke der det dukker opp, så de ut fra konteksten kan avgjøre hvilken betydning det har akkurat der. Jeg har forsøkt å definere symbolsk modus som en tekststrategi. Men bortsett fra denne tekststrategien – kan et symbol også være enten noe veldig klart (et entydig

uttrykk med definerbart innhold) eller noe veldig uklart (et mangetydig uttrykk, som maner frem et diffust innhold)» (Eco 1994, s. 113).

Det grunnleggende i en musikkvideo er samspillet mellom det vi hører, og det vi ser. Derfor tar analysen for seg noe av teksten i sangen, slik at man i sammenheng kan henge litt bedre med til det vi ser. Teksten blir ofte litt i bakgrunn, når vi blir presentert det visuelle – derfor er det viktig i denne teksten å gå innpå noe av av den.

5.1.4 Symbolikk i tekst

Sangen består av tre vers og to refreng. Refrengene er repetitive, mens versene består av kommentarer fra nettforum og Karpes budskap tilbake til disse kommentarene. Som nevnt under «rap» i «teori og begrep», kommer artistene med deres subjektive følelser og tanker i hva de ønsker å fortelle. Analysen skal ta for seg noe av hva dem sier, og *hvordan* de uttrykker dette i sangen.

Apekatter i min blokk og Abu Bakr i min cockpit?

(Er det dette skattepenga mine går til?)

«Målet har vært å samle setninger, ord og uttrykk som folk bruker i dehumaniseringen av andre folkegrupper, religioner og kulturer.» (Talseth, 2015) Etnisk trakassering vil med dette være å bruke hatefulle ord og ytringer, for å krenke vedkommende som har en opprinnelse fra en annen etnisk bakgrunn.

«Med trakassering menes handlinger, unnlater eller ytringer som virker eller har som formål å virke krenkende, skremmende, fiendtlige, nedverdiggende eller ydmykende» (LDO, u.å.).

I dag brukes begrepet rasisme i vid betydning om flere former for etnisk diskriminering som ikke nødvendigvis bygger på forestillingen om «menneskeraser», men som også skjer på basis av andre kjennetegn som nasjonalitet, utseende, kultur eller religion (Skorgen, Ikdahl & Nordlie, 2021).

Det å bruke «apekatter» som det første ordet i teksten setter en stor fot ned på hva denne sangens tematikk er. «Apekatt» er et ord som ofte blir brukt for å diskriminere og håne mennesker med en mørkhudet hudfarge. Det å bruke dette ordet for å beskrive et menneske, vil i den forstand bli sett på som etnisk trakassering og rasistisk.

Videre sier teksten «*Abu Bakr i min cockpit*»

«*Abu Bakrs offisielle tittel var “stedfortreder eller etterfølger av Guds profet*» (Vogt, 2018). Dette vil da videreføres til en leder som sitter i en cockpit, som er området hvor kapteinene på sitter og styrer flyet. Det kan derfor antas at de ønsker med dette spørsmålet og si at det ikke er ønskelig å ha mennesker fra muslimsk religion i samme boligblokk eller som sin fører/sjef.

*Ankerbarna dine kom, så mokka menn kan vinne i lotteri?
(Er det dette skattepenga mine går til?)*

Ankerbarn er en betegnelse på barn som sendes til Norge av sin familie i sitt hjemland slik at de skal kunne søke om og oppnå oppholdstillatelse i Norge. Ofte kommer de til Norge som enslige mindreårige asylsøkere og oppnår opphold fordi de ikke kan returneres av hensyn til de særlige reglene som gjelder for barn. Når familien på denne måten har oppnådd et ankerfeste i Norge, så kan barnets øvrige nære familie i hjemlandet søke opphold i Norge med grunnlag i reglene om familiegjenforening (Baahus, 2019).

Det de prøver å si her er at diskrimineringen som folk i kommentarfelt har, er at folk fra andre land sender barna sine til Norge, slik at de får oppholdstillatelse. Når dette er oppnådd er det en mulighet for resten av familien til å komme inn i landet – som henviser til at da «vinner mokka menn i lotteri». Det spilles på at «lotteriet» i denne sammenheng er oppholdstillatelse i Norge. Ordet «mokka menn» er brukt som et stikk til bandet «Plumbo», som under Spellemannsprisen 2012, vant pris for sangen sin «Mokka mann». Under talen, da de mottok pris fra bandet Madcon (bestående av Tshawe Baqua og Yosef Wolde-Mariam, som begge er mørkhudet) - presterer vokalistene å si «Når jeg ser på dere to, får sangen et nytt navn; Mokka mann» (Spellemann2012, 2012, 0:25)

*De sa de kom fra fattigdom, men hadde råd til båt hit
(Er det dette skattepenga mine går til?)*

Her blir teksten såpass spisset, med at innvandrere som kommer til Norge ofte kommer fra fattigdom. Det stilles derfor et ironisk spørsmål med hvordan de kan komme fra fattigdom, om dem har råd til båt til Norge.

*Hunder født i staller er'ke hester eller gårdsdyr
(Er det dette skattepenga mine går til?)*

Som sitert tidligere, så er denne sangen sammenlagt av uttrykk og ord folk bruker for å trakassere innvandrere. Et av medlemmene i duoen, Chirag, forteller at setningen oppforbi er direkte sitert fra et kommentarfelt. – «*Jeg hengte meg mest opp i «hunder født i staller er ikke hester eller gårdsdyr», det er et faktisk sitat*» (Talseth, 2015).

Dette er en undertrykkelse som handler om at selv om man kommer har foreldre fra utenlandsk bakgrunn, som har født et barn i Norge – betyr ikke det at man er fullverdig nordmann.

*Jeg skiter i om du er Tshawe eller Vinz eller Nico
Du er kanskje kul i dag, men hun gifter seg med Kygo*

Noe som også er interessant med teksten, er at de skriver og forteller om situasjonen – hvor ingenting er godt nok. Det har ingenting å si hvem du er eller hvor du er fra – så lenge du eller dine foreldre ikke er født og oppvokst i Norge, blir man ikke sett på en nordmann. Tshawe, Vinz og Nico er tre suksessfulle, norske artister som kommer fra en utenlandsk bakgrunn. Kygo er en hvit, suksessfull artist fra Bergen. Det de prøver å fortelle her er at det har ingenting å si om du er suksessfull, smart og rik – fordi det er «oss nordmenn» som er best.

Jeg er ikke rasist, men skal liksom liksom-passet ditt bety noe?

Dette tar oss videre til fordommer om dem som får oppholdstillatelse i Norge. «*Jeg er ikke rasist*» delen av utsagnet poengterer en slags ignorant rasisme, der mange er opptatt av å ikke definere seg som rasist, men likevel viser tydelige rasistiske holdninger.

Plukker frukt i våre haver (Du blir aldri skandinaver)

Haver er en penere måte å si ordet «hage» på. Samtidig innenfor sangtekst, er bruk av rim et virkemiddel som skaper rytme, og gjør at sangen er lettere gjenkjennelig (Skei, 2020). Å plukke frukt fra en privat hage blir sett på som tyveri, som igjen på en ironisk måte skal vise frem fordommer mot immigranter ved at de stjeler. De kommer derfor *aldri* til å bli sett på som en fullverdig skandinaver. Grunnen til at de ikke bruker ordet «nordmann», er fordi **skandinaver** spiller på fordommen om at de fleste innvandrere kommer til Norge for å snylte på staten.

Hvis ikke Arif eller Kaveh eller asylbarna slipper inn

Hva faen skal du gjøre da, bror?

Si det til Anders, Anders, Anders Anundsen

I siste vers dras vi inn i et direkte budskap til politikerne, rettere sagt til Anders Anundsen. Han var på denne tiden hvor musikkvideoen ble sluppet ut, justisminister i regjeringen (Stortinget, u.å). Måten vi legger merke til at de nå går fra kommentarfelt til deres egne ord, er ved måten de bruker stemmen sin. I det første verset, kan vi spesielt høre Magdi rappe med en stemme som indikerer at han parodierer netttrollene. I det siste verset øker toneleiet til Chirag, og det oppleves derfor som at han skriker ordene ut av sinne og frustrasjon.

Sangen avsluttes med:

Oh lord, oh lord, kan du tilgi Lillelord

For å ville ha bil og båt - nei

Her svarers det tilbake på noe fra første vers : «*De hadde råd til båt hit*». De snakker til «*Lord*» - som er nordmenn, og «*Lillelord*» som immigranter, hvor de ber om tilgivelse for å ville ha det samme som dem. De ønsker en bil og båt, noe som er nokså normalt for en norsk familie å ha. Det å være en familie med innvandringsbakgrunn, som ønsker disse tingene blir oppfattet som grådighet.

5.1.5 Visuell symbolikk

I dette avsnittet vil teksten handle om selve musikkvideoen «Lett å være rebell i kjellerleiligheten din». Det skal nå fokuseres på det visuelle, som sammen med det auditive knyttes til min problemstilling. Musikkvideoen er delt opp i mange scener og bilder, og ettersom musikkvideo ofte er korte videoer, varer hvert klipp i få sekunder. På grunnlag av dette kommer analysen til å ta noen deler hver for seg. Det kan også være viktig å undersøke videoen som en helhet, men i dette tilfellet er helheten en gjennomgang av de samme karakterene, med fellesbruk av symbolikk.

Musikkvideoen blir promotert med «Heisann, Montebello», som tidligere nevnt er Karpes album. Etter dette får vi oversiktsbilder som viser at vi befinner oss i en storby, plassert på noe en motorvei. På denne tomme motorveien, kommer en bil kjørende – og her sitter en av rapperne, Magdi. Vi blir herifra dratt med i en metaforisk reise gjennom karakterenes liv.

00:37: «*Apekatter i min blokk og Abu Bakr i min cockpit (er det dette skattepenga mine går til?)*» er det vi første vi hører av teksten i sangen. Sammen med dette blir det vist et klipp av en dame som sitter og ser underlig på en TV skjerm med svakt signal. «Apekatter» er ikke et *symbol* på mennesker som ikke blir regnet som «etnisk norsk» - men heller en poengtering av diskriminering, ved at folk bruker «apekatt» som et skjellsord for å diskriminere mørkhudete personer. Denne typen av å fortelle det man ser – kan ifølge Eco sees på som et entydig uttrykk med definerbart innhold. (Eco 1994, s. 113). Gjennom denne sekvensen ser vi hun og hennes sønn iført svarte øyne/linser. Det samme så vi på Magdi som i første sekvens satt i bilen. Vi skjønner at dette er et virkemiddel som går igjen, i musikkvideoen.

00:47 – Ti sekunder senere i videoen hører vi «*Er det dette skattepenga mine går til?*», mens det vises et krypdyr som ligger på gulvet i butikken. Dette krypdyret ligger og rister, føler seg hjelpseløs og klarer ikke å komme seg på beina. Bruk av krypdyr er noe som går igjen i musikkvideoen. Denne bruk av symbolikk kan sees på som et entydig uttrykk. Dette er på grunnlag av at krypdyrene ofte sees i videoen, *etter* vi har sett innvandringskarakterene. Dette skaper sammenheng med at krypdyrene skal representere menneskene. De er i samme situasjon, og krypdyr er noe folk assosierer med noe som er ekkelt og som man egentlig ikke vil ha i sin egen stue – akkurat som meningene om immigranter, fra anonyme kommentarfelt.

1:28 – Vi beveger oss nå i filmen mot slutten av det første refreng. Det blir presentert et uniformert korps-medlem på en skolegård, som er et tydelig symbol. Et tydelig symbol på norsk kultur, som er korps på 17 mai, Norges nasjonaldag. Barnet som står plassert i skolegården, er alene i mørket – påført svarte øyne, med et krypdyr på skarptrommen. Det symbolske her er at selv om dette barnet er med på å bidra til noe tradisjonsrikt for Norge, er det allikevel ikke en del av mengden. Barnet står i ro, mens insektet ligger og rister – symbolsk bruk av krypdyr som barnet. Hjelpeløs og alene.

I resten av refrenget klippes det mellom ulike (og tidligere) situasjoner – men hvor det meste filmatisk går igjen. Det er unge gutter som gjør uskyldige ting som å spille videospill, det er mørkt og dystert lys, det er dronebilder over Oslo og det er Magdi i bilen på vei fra en destinasjon. Noe som også dukker opp før andre vers er en løshund som springer over gata. Utfra dette kan det sees som et bevisst valg og symbolsk bruk på at det er *dette* innvandrere er. De er som løshunder, som ikke eier identitet eller har en tilhørighet i samfunnet.

2:00 – Andre vers og ordene «*Jeg skiter i om du er Tshawe eller Vinz eller Nico (er det du som skal ha med dattera mi på kino?)*» og «*Du er kanskje kul i dag, men hun gifter seg med Kygo*» kommer frem. I samfunnets offentlige institusjoner har utenom-vestlig tvangsekteskap vært et kontroversielt og heftig omdiskutert tema. Gjennom visuelle bilder gir musikkvideoen uttrykk for tvangsekteskap som situasjon. Den bruker kjente norske artister med utenlandsk opphav som representanter for innvandrere, og setter dem i kontrast med å peke på norsk-etniske artister som Kygo. En kan anta en mulig angitt betydning av denne metaforen, presisert med kontrast, er å peke på dobbeltmoralen en finner i det norske samfunnet, og dets syn på tvangsekteskap. Det norske samfunnet gjennomfører, om en skal forsøke å forstå Karpes uttrykk, en bevisst nedsettelse av etnisk-norske forhold med innvandrere, som i praksis fungerer som en form for tvangsekteskap.

3:18 - Dette er scenen hvor Karpe nå tar oppgjør mot politikerne og nettrollene. Vi befinner oss i et slakteri, hvor vi ser bilder av griser, blod og Chirag ikledd hvit slakter-uniform og svarte øyne. Han uttrykker et sinne mot politikerne og den offentlige debatten der ord er politisk korrekte, og status setter dagsorden. «*Svartinga mine sa noen kloke ord: «Karpe har åpna nok dører nå, på tide å lukke noen»*»

Det handler om å ikke være for feig til å snakke, eller gå *mot* de politiske normene, men i stedet åpne opp debatten og snakke om spørsmålene som blir spurt i videoen.

Innimellom budskapet hans, kommer det klipp av scener vi tidligere har sett, hvor historien fortsetter. Et pizzabud setter nå fyr på pizzaesker (symbolikk på å fjerne noe fra livet) Grafikken «Anders Anundsen» kommer som en stor kontrast inn i bildet. Teksten er rosa og tar mye plass på skjermen, noe som indikerer at de nå snakker direkte til politikerne.

3:52 – Vi er tilbake i innvandrerbutikken, hvor mor og sønn befinner seg. Noe som bryter forventningene til at bildene ikke blir repetitive, er at det nå går fra en dyster stemning, med kaldt lys, til blå sirenelys som lyser gjennom vinduet. Dette lyset fører oss videre til noen gutter som sitter i en bil, hvor en politibil blir sett i bakgrunnen. Det skapes nå forståelse på at lysene i butikken, er politily. Disse lysene og politibilen så nær imigrantkarakterene er symbolikk på overvåking og at de alltid blir passet på.

4:24 - Noe en oppfatter som sterke, følelsesmessige klipp i musikkvideoen er de to siste sekvensene vi ser. Vi ser en dame som sitter på et busstopp, med en koffert – hvor kamera fokuserer ved hjelp av nærbilde, på magen hennes – dette indikerer at hun er gravid. Sammen med dette er det også et krypdyr på hennes koffert, men denne gangen klarer krypdyret å gå. Dette kan skape en betydning om at krypdyret går – og hun er på vei ut av landet. Hennes sortlagte blikk virker også hjelpeløs. Etter dette er vi tilbake i bilen fra starten av filmen, den har nå stoppet og bilen blir fullt opp med røyk. Grunnen til dette kan være fordi at gjennom disse bildene gir sluttscenen en mye større forståelse. Røyken og kofferten symboliserer å forsvinne bort, og vi er på vei mot en slutt metaforisk.

Fra 4:51, ser vi et barn som står ved et paradis hvor hun skal kaste stein og hoppe dit steinen treffer. Målet i paradiset er langt borte fra henne, og denne sekvensen skal derfor symbolisere at veien for å bli fullverdig nordmann er lang – og kanskje umulig å treffe.

I Norges samfunn har rasisme konsekvenser for de som prøver å bli akseptert. Når du ikke har et etnisk norsk utseende, eller navn, er det å bli akseptert, ekstremt vanskelig. Et annet gjentakende element i videoen er; karakterene har svarte øyne. Dette gjør at det er mindre forskjeller på dem, og de har ingen tilhørighet eller identitet. Det kan også være et symbol på at de er krypdyr.

5.1.6 Retorisk analyse

Som nevnt i overskriften «Metode» - ønsker jeg å utføre denne analysen ved hjelp av å se på det retoriske. Å gjøre en retorisk analyse av går ut på å avsløre hvordan et medium virker overbevisende, eller ikke overbevisende (Aksnes & Økland, 2009).

For å finne ut av dette skal jeg som nevnt se på virkemidlene brukt i en retorisk analyse :
Etos, Logos og Patos.

Den retoriske situasjonen, også kalt Kairos er hvilken situasjon teksten springer ut av (Abusland, Federl & Lund, 2019). Hele musikkvideoen forteller om en situasjon – hvordan innvandringspolitikken og nordmenns aksept for immigranter er i Norge. Musikkvideoen tar for seg denne situasjonen sett fra deres perspektiv – hvor alt de ønsker er å bli en «fullverdig nordmann». Noe som gjør at vi forstår at det er dette som er situasjonen i musikkvideoen, må vi gå nærmere inn på detaljer som er brukt, nemlig samspillet mellom det symbolske og det lyriske.

Etos

På grunnlag av musikkvideoens helhet, kan det sies at de ønsker med dette å vise at rasisme og undertrykkelse eksisterer i Norge, og det eksisterer i dag. Musikkvideoens ønske er at en aksept av alle mennesker, uansett hvem de er, skal skapes. De klarer å skape troverdighet med at de rapper om en situasjon som de fleste av befolkningen er klar over skjer. Det er et samfunnsproblem som har eksistert i flere år, og de ønsker å rope høyest ut om hvorfor dette må ta en slutt. For å skape slutt på samfunnsproblemer, må man snakke om det. «*Jeg kommer til å ende opp som deg, feig!*» er at dersom vi fortsetter å undertrykke mennesker med annen etnisk bakgrunn, kommer rasisme og undertrykkelse trolig ikke til å forsvinne. Det som denne setningen og forteller er at de som driver med hat over kommentarfelt, spesifisert mot innvandrere, er feige. Det som skaper troverdighet i sangen, er at noe av teksten er hentet fra direkte kommentarer i nettforum og at artistene *selv* har foreldre som er innvandrere. Sangen skaper en form for felleskap for de som er imot rasisme, og som ønsker at alle skal bli akseptert.

Logos

«Svartinga mine sa noen kloke ord

Karpe har åpna nok dører nå, på tide å lukke noen

Hvis ikke Arif eller Kaveh eller asylbarna slipper inn

Hva faen skal de gjøre der, bror?

Si det til Anders, Anders, Anders Anundsen»

At Karpe har åpnet nok dører, er metaforisk for at dette er noe de har pratet høyt om flere ganger, og at vi derfor må skape en større samfunnsdebatt om temaet i sangen. Vi må gå videre til politikerne, hvor de refererer til justisministeren. For å fikse et større samfunnsproblem, er det viktig at de som er i regjering bidrar til at dette blir hørt. Denne delen skaper overtalelse, fordi resonnementene oppleves som sanne og troverdige. Å ha Chirag alene i slakteriet, som ser direkte inn i kameraet (skaper troverdighet, med at vi føler han prater til oss direkte) gjør at budskapet han ønsker å nå ut virker logisk og fornuftig.

Patos

En musikk sjanger som ble strømmet mest hos Spotify Norge i 2019, var sjangeren: rap (Olsen, 2019). Hos Spotify Norge er 83 prosent av brukerne barn/ungdom i alderen 12-17. (Martinsen, 2018). Ut fra denne kilden kan det dermed påstås at de som hører og ser musikkvideoene til Karpe er i tidlig tenår/voksen alder. Grunnen til at dette nevnes er fordi dette er generasjonen som skal drive fremtiden, og Karpe ønsker derfor å formidle til dem om hvilke samfunnsproblemer som eksisterer i Norge.

Etter å ha sett musikkvideoen, sitter derfor målgruppen trolig igjen med mer kunnskap og forståelse for temaet. Gjennom semiotikk og sterk lyrikk gir dette seeren en følelse av *hat* på hvordan vi tror vi lever i verdens beste land. Verdens beste land, hvor mennesker med annen etnisitet blir ignorert og sett på som mindre verdige. Man kan føle på sinne, irritasjon og en enorm skyldfølelse. Om man er etnisk norsk kan man ikke kjenne seg igjen i deres situasjon. Å oppleve krenkelse og ydmykhet på grunnlag av annen tro, bakgrunn eller kultur, er noe etnisk norske ikke kan kjenne seg igjen i.

På grunnlag av semiotikk og lyrikk skaper Karpe derfor sympati hos sitt publikum.

Symbolikken og lyrikken understreker og setter ord på hvilke samfunnsproblemer Norge har i dag.

6. Konklusjon

Måten det visuelle forsterker vår forståelse for det auditive tema og budskap i rap musikk, er ved hjelp av symbolikk, toneleie og lyrikk som i en helhet forsterker forståelsen på hva sangen handler om. Dette har blitt undersøkt ved hjelp av teori og begreper. All symbolsk bruk, som gjennomføres kun i sangteksten og musikken, kan være vanskelig å forstå når de sier flere ord, på få minutter. For å skape forståelse for teksten, hjelper det derfor å se teksten i en visuell sammenheng.

Gjennom en hyppig bruk av symbolikk gjennom bildene, skaper dette en helhet med at det er mørkt og dystert. Karpe viser i denne musikkvideoen at det å ikke føle seg som en nordmann i Norge er et stort problem. Filmen sier noe om hvordan nordmenns syn på innvandrere gjør at de ikke føler form for identitet og at de i verste fall aldri kommer til å vite hvordan et liv uten hatfulle kommentarer, rasisme og undertrykkelse er. Vi som etnisk norske kan aldri vite hvordan det er å kjenne på disse følelsene, og de uttrykker dem derfor ekstremt sterkt ved bruk av den symbolske bruk hvor insekter og svarte øyne står i fokus.

Det er først når seeren av musikkvideoen får den fulle forståelse helhetlig, at det visuelle og auditive blir levende og skaper betydning som styrker evnen til å revurdere holdninger, syn på verden og seg selv.

Litteratur

Aahlin, A.K. (2019). *Karpe*. Hentet 08. mai 2021 fra <https://snl.no/Karpe>

Aahlin, A.K (2021). *Rap*. Hentet 08. mai 2021 fra <https://snl.no/rap>

Abusland, Å., Federl, M., Moe, M. & Lund, C. (2019, 22. januar). Kontekst, Kairos og aptum. Hentet fra <https://ndla.no/subject:19/topic:1:195257/topic:1:196011/topic:1:196014/resource:1:187823?filters=urn:filter:cddc3895-a19b-4e30-bd27-2f91b4a02894>

Aksnes, M. & Økland, T.G. (2018, 16. november). Retorisk analyse <https://ndla.no/nn/subject:18/topic:1:192675/topic:1:67668/resource:1:67757?filters=urn:filter:4a73afd7-f263-48fa-b6fb-49bd21e517ab>

Andersson, T., & Voie, E.M. (2017, 7. juli). Etos, Logos og Patos <https://ndla.no/subject:1/topic:1:186479/topic:1:186487/resource:1:178594?filters=urn:filter:ee84a147-0472-4fc6-832b-704faefa2ff0>

Baahus, B. V. (2019). *Ankerbarn*. Hentet 10. mai 2021 fra <https://snl.no/ankerbarn>

Bakøy, E. & Moseng, J-S. (2008). *Filmanalytiske tradisjoner*. Oslo: Universitetsforlaget.

Chion, M. (2017). *Audio-Vision Sound on Sceen*. USA: Columbia University Press.

Eco, U. (2004). *Om litteratur*. Skien: Bokbinderiet Johnsen AS.

Genius. (2015). Lett å være rebell i kjellerleiligheten din. Hentet fra <https://genius.com/Karpe-lett-a-vre-rebell-i-kjellerleiligheten-din-lyrics>

Gundersen, D. (2018). *Sympati*. Hentet 08. mai 2021 fra

<https://snl.no/sympati>

Ikdahl, I., Nordlie, M.B. & Skorgen, T. (2021). *Rasisme*. Hentet 07. mai 2021 fra

<https://snl.no/rasisme>

Karpe. (2015, 05. november). Lett å være rebell i kjellerleiligheten din (Offisiell video)

[Videoklipp]. Hentet fra https://youtu.be/0f1E7Qnm_Sc

Martinsen, W. (2018, 08. november). Ny undersøkelse: 9 av 10 nordmenn streamer nå musikk. Hentet fra

<https://www.tono.no/ny-undersokelse-9-av-10-nordmenn-streamer-na-musikk/#:~:text=Blant%2012%2D17%2D%C3%A5ringer%20betaler,%C3%A5ringene%20gj%C3%B8r%2089%20prosent%20dette.>

Mediastudenten. (2009, 13. november). Charles Saunders Peirce. Hentet fra

<https://mediastudenten.wordpress.com/2009/11/13/charles-saunders-peirce/>

Olsen, R. (2019, 03. desember). Disse artistene og låtene har vi hørt mest på i 2019. Hentet fra

<https://www.musikknyheter.no/nyheter/20252/Disse-artistene-og-1%C3%A5tene-har-vi-h%C3%B8rt-mest-p%C3%A5-2.html>

Peirce Model. (2017). Communication Theory. Hentet

fra <https://www.communicationtheory.org/peirce-model/>

Ruud, E. (2021). *Musikkvideo*. Hentet 09. mai 2021 fra

<https://snl.no/musikkvideo>

Skei, H.H (2021). *Lyrikk*. Hentet 08. mai 2021 fra

<https://snl.no/lyrikk>

Skei, H.H (2020). *Rim*. Hentet 09. mai 2021 fra

<https://snl.no/rim>

Spellemann2012. (2012, 15. januar). Spellemannsprisen 2012 – Plumbo «Mökkamann» [Videoklipp]. Hentet fra <https://youtu.be/tb186znQfgc>

Stortinget. (u.å). Anundsen, Anders (1975-). Hentet fra <https://www.stortinget.no/no/Representanter-og-komiteer/Representantene/Representant/?perid=ANA>

Svendsen, L.F.H. (2019). *Semiotikk*. Hentet 09. mai 2021 fra <https://snl.no/semiotikk>

Talseth, T. (2015, 05. november). – Karpe Diem angriper Anders Anundsen: «Din feiging». VG. Hentet fra: <https://www.vg.no/rampelys/musikk/i/kk97L/karpe-diem-angriper-anders-anundsen-din-feiging>

Trakassering. (u.å). I *LDO*. Hentet fra <https://www.ldo.no/diskriminert/pa-jobb/trakassering-og-seksuell-trakassering/trakassering2/>

Vogt, K. (2018). *Abu Bakr al-Siddiq*. Hentet 09. mai 2021 fra https://snl.no/Abu_Bakr_al-Siddiq